

Golf

OFFICIEEL ORGAAN VAN HET NEDERLANDSCH GOLFCOMITÉ

Onder Redactie van

Jhr. Mr. A. Calkoen van Limmen en J. A. Brongers

Mevrouw H. A. Loudon-Snouck Hurgronje, één
onzer veelbelovende speelsters, wier terugkeer
op de course wij met vreugde begroeten.

THANS
40_{ct}
per 20 stuks

THANS
40_{ct}
per 20 stuks

Uit de historie van ons spel

DE VOORLOOPERS VAN GOLF

In onze bijdrage „Over Delftsche tegels en golf” (zie No. 2) beloofden wij ook eens aandacht te wijden aan den oorsprong van golf. Weliswaar staat vast dat het spel in zijn huidige vorm het eerst in Schotland werd beoefend, doch nog geenszins is uitgemaakt dat in Schotland ook de wieg stond van den „auctor intellectualis” van het schoone spel dat heden ten dage zooveel sport-harten heeft veroverd. Zeshonderd jaar geleden werden op het Continent reeds verschillende spelen aangetroffen, welke zeer veel overeenkomst vertoonen met het golfspel van thans.

Zoo kende men in de middeleeuwen bij voorbeeld in Frankrijk een spel, „Jeu de Mail” genaamd, dat nog heden ten dage wordt beoefend, waarbij men een bal in minder slagen dan zijn tegenstander over een lange baan en door een verhoogden ijzeren ring moest slaan. Dit is dus hetzelfde idee als bij golf. De baan was echter smal en soms door een palissade omgeven.

Waarschijnlijk is dit spel later naar Engeland en Schotland overgebracht, waar het bekend was onder den naam „Pall Mall”. Koningin Maria Stuart van Schotland moet zoowel golf als „Pall Mall” gespeeld hebben. De „Mall” in Londen werd aangelegd na het herstel van het koningschap in Engeland, toen Karel II in 1660 weder den troon beklom. Naderhand ontwikkelde zich deze baan tot een der voornaamste straten van den Metropolis, welke ook thans nog bestaat en naar haar oorspronkelijke bestemming „Pall Mall” genoemd is.

In Holland werd reeds in de 13e en 14e eeuw een spel beoefend, dat „malien” werd genoemd. Het doel van dit spel was, met een z.g. „malie” (een houten stok met aan het uiteinde een dikken knop) een houten bal in zoo weinig mogelijk slagen over een lange baan of groot veld te slaan. Een spel dus, nauw verwant aan het golfspel, dat in principe hetzelfde doel, maar dan over een nog grooteren afstand, nastreeft. In verschillende steden van ons land herinneren de namen „Maliebaan” en „Malieveld” nog aan dit oude spel.

„Chole”

Een andere vorm van golf, welke thans nog in België en Noord-Frankrijk wordt gevonden, is „chole”, welk spel uit het begin van de 14e eeuw dateert. De stokken welke gebruikt werden, hadden — evenals onze niblicks en irons — ijzeren koppen. Bij „chole” werd — in tegenstelling met het Jeu de Mail — door beide partijen met denzelfden bal gespeeld. De spelers werden in twee partijen verdeeld en er werd een punt vastgesteld waar naar toe gespeeld moest worden (b.v. een bepaalde steen, een pilaar van een kerkportaal, een boom of iets dergelijks; vgl. „hole” in golf), soms op 15 tot 20 K.M. afstand van het beginpunt.

Door J. A. BRONGERS.

Daarna begon het „bieden”; iedere partij moest namelijk het aantal slagen opgeven, waarin zij het eindpunt meende te kunnen bereiken. De partij die het laagst bood, mocht afslaan en trachten het eindpunt te bereiken, terwijl de andere partij dan moest probeeren te verhinderen, dat de eerste het doel in het geboden aantal slagen zou bereiken.

Het verdere verloop van het spel is als volgt: van de partij die mag beginnen, slaat beurtelings iemand den bal. Wanneer drie spelers dezer partij geslagen hebben, slaat iemand van de tegenpartij den bal terug („déchole”), waarna de eerste partij weer drie keer mag slaan, hetgeen weer gevolgd wordt door één terugslag („décholade”) van de tegenstanders. Ieder der spelers van de tegenpartij mag dus één slag doen tegen drie slagen van de andere partij. De „décholeurs” trachten den bal zooveel mogelijk naar plaatsen te slaan, van waar hij moeilijk door de andere partij verder geslagen kan worden, b.v. in een zandkuil of in struikgewas

Kolfspelend meisje (1631), in de verzameling van het Rijksmuseum te Amsterdam en toegeschreven aan Wybrand de Geest (1590—1659).

(vergelijk „bunker“ en „rough“ in golf). Indien de bal ergens terecht komt, waar de spelers hem niet bereiken kunnen (b.v. in een sloot of rivier) wordt onderling overeengekomen waar een nieuwe bal neergelegd zal worden.

Daar men bij dit spel door velden en struikgewas, over weiden en slooten moest gaan, werd het meestal in den herfst gespeeld, wanneer de velden kaal zijn. De stokken welke in België werden gebruikt, hadden een uiterst concaven ijzeren kop, bevestigd op een stevigen niet te buigen stok; de bal was eivormig en gemaakt van beukenhout. Hoewel „chole“ natuurlijk in verschillende opzichten van golf verschilt, zal de lezer uit het bovenstaande hebben gezien, dat het er in den kern wel veel overeenkomst mee vertoont.

Het kolfspel

Ook willen wij nog eens de aandacht vestigen op het kolven, het oude Hollandsche nationale spel, dat reeds in de 14e eeuw in Holland werd beoefend. Hoezeer dit spel verbreid was en de liefde van het volk had, blijkt wel uit het feit dat alle groote schilders het kolven tot onderwerp hebben genomen. Wij noemen Aert van der Neer en Hendrick Avercamp, twee vermaarde schilders van winter- en ijsgezichten, waarop het kolven-op-het-ijs veelvuldig voorkomt.

Wij reproduceeren hierbij een werk van een onbekenden meester: twee kolfspelende meisjes, waarschijnlijk rond 1600, dat eenigen tijd geleden door den heer N. A. C. Hymans, een enthousiast lid van de Kennemer G.C., werd aangekocht bij „t Olde Huus“ (Heerengracht 398, Amsterdam). Met betrekking tot dit werk zouden wij willen wijzen op de merkwaardige overeenkomst welke het vertoont met een schilderij uit het Rijksmuseum, „Portret van een meisje“. Zij houdt een bal in de eene en een kolfstok in de andere hand. Dit werk draagt den datum 1631, doch is niet gesigneerd. Het wordt toegeschreven aan den zwager van Rembrandt, Wybrand de Geest.

Wij zijn den eigenaar van het schilderij der in onze duinen g(k)olfspelende meisjes zeer dankbaar, dat wij het hier mogen reproduceeren, want nog nimmer hebben de onderzoekingen naar den oervorm van golf in Holland, zoo'n overtuigend bewijs van g(k)olf in Nederland in zijn huidige vorm naar voren gebracht. Hier zien we de meisjes golfspelen op het terrein, waar golf eigenlijk beoefend moet worden: in de duinen. De merkwaardige overeenkomst met het werk in het Rijksmuseum bestaat in de kleeding. Die jurken hebben zooveel gemeen, dat men zou gaan veronderstellen, dat de geportretteerden dezelfde jurk moeten hebben gedragen.

De historicus, de zoeker vraagt zich nu af: waar is dit schilderstuk gemaakt, welke jongedames zijn daar met haar geliefkoosd kolfspel vereeuwigd?

Over het kolven, dat in het leven onzer voorouders wel een zeer belangrijke rol heeft gespeeld, laten

Grand Hotel & Kurhaus

„HUIS TER DUIN“

NOORDWIJK AAN ZEE

*Het mooiste gelegen hotel
aan de Nederlandsche kust*

Openlucht Restaurant „De Brug“

Dagelijks Orchestre Lennartz

Soirées dansantes:

Woensdag, Zaterdag en Zondag

Tami's Bar

Pensionprijs vanaf f 6.— per dag

Weekend vanaf f 12.50

Kristal en Porcelein
Moet van VAN GELDER zijn

N.F. van Gelder & Co.

Prins Hendrikkade 25-26-27, Amsterdam

Speciaal huis voor WEDGWOOD

Kolfspelende jongedames, werk van een onbekenden meester. Bezit: N. A. C. Hymans, Amsterdam.

wij hier nog eenige bijzonderheden volgen. Zij ondersteunen onze bewering dat Schotland niet alleen de eer voor zich mag opeischen, de bakermat van golf te zijn.

Reeds in een oorkonde van 1390 staat Hertog Albrecht van Beieren den Brielenaars toe „te caetsen enden den bal metter colven te slaen buten der vesten”. Waarschijnlijk werd hier nog een soort maliën bedoeld, doch in de 15e eeuw wordt in tal van overheidsbepalingen duidelijk over het kolfspel en kolfbanen gesproken. Aanvankelijk werd kolf in de straten, op de kerkpleinen en zelfs op de kerkhoven beoefend, doch toen het spel zoo'n vlucht nam, dat de voorbijgangers en de ruiten gevaar begonnen te loopen werd het uit de stad verbannen en slechts buiten de stadswallen getolereerd. Typisch is de overeenkomst tusschen in het kolven gebruikte woorden met enkele van onze bekende golf-termen. Behalve de treffende gelijkenis tusschen „kolf” en „golf” (ethymologisch is „golf” van „kolf” afgeleid, wat er op wijst dat „kolf” ouder is), noemen we het verband tusschen „klik”, de stok waarmede de kolvers den bal voortsloegen en „cleek”, alsmede tusschen „tee” in golf en het „tuitje” bij kolf, dat daarin voor het-

zelfde doel diende.

Tijdens de regeering van Jacobus I (1603—1625) was de export naar Schotland van in Holland gefabriceerde golfballen zoo groot, dat de koning het geraden achtte, er een flink invoerrecht op te leggen. Later werd zelfs de invoer van Hollandsche ballen geheel verboden, daar teveel goud uit het land stroomde. Uit het feit dat Holland toen (g)kolfballen uitvoerde, mag men zeker concluderen, dat een dergelijk spel hier te lande gespeeld werd.

MALININE GOLF-JUMPERS EN PLUS-FOURS

Waterdicht onder garantie
Poreus Solide
Voorradig in alle maten
Vraagt Uw Professional